

MILLAISELLA TIETOPERUSTALLA KUNTOUTUSTA TOTEUTETAAN?

PÄÄKIRJOITUS

ERJA POUTIAINEN

Pääministeri Sipilän hallitusohjelmasta löytyy kuntoutukseen ja sen lähialoihin liittyviä mainintoja. Työllisyys ja työllisyyspalvelut ovat odotetusti keskeisellä sijalla. On mukava huomata, että tässä yhteydessä korostetaan tieteellisen vaikuttavuustiedon tuottamisen tärkeyttä ja tämän työn riittävää resursointia. Niin ikään osatyökykyisten työllistymismahdollisuuksien tukemiseen liittyvät linjaukset ovat tärkeitä kuntoutusalaa sivuavia teemoja. Toisaalta on ollut hämmentävää lukea systemaattisen tutkimus- ja kehittämistyön pohjalta luodun uuden AURA-kuntoutuksen jäädyttämisaikeista.

Nuorten tukeminen on vahvasti tämänkin hallitusohjelman agendalla. Positiivista on muun muassa etsivän nuorisotyön, työnetsijätoiminnan ja nuorten mielenterveyspalvelujen vahvistaminen sekä pyrkimys löytää malli, jossa vastuu tukea tarvitsevan nuoren asioista on yhdellä taholla.

Kuntoutusjärjestelmän kokonaisuudistuksen toimeenpano on kirjattu ohjelmaan osana terveyden ja hyvinvoinnin edistämisen ja eriarvoisuuden vähentämisen toimia. On kiinnostavaa seurata, mitä kokonaisuudistuksella käytännössä tarkoitetaan. Kuntoutusta ja kuntoutusjärjestelmää koskevan tieteellisen tutkimuksen ja tutkimukseen perustuvan systemaattisen kehittämistyön tulisi olla tämän uudistustyön perustana ja samalla myös oleellinen osa uudistusten toimeenpanon seurantaa.

Kuntoutusjärjestelmä on hajanainen ja sen uudistamiselle on perusteensa. Kuntoutustoiminta kohdentuu kuitenkin moniin erityyppisiin tilanteisiin ja tuen tarpeisiin, jolloin myös kuntoutukseen ohjaava tai siitä vastaava järjestelmä, samoin kuin kuntoutusammattilaisten erityisosaaminen, on moninaista. Kuntoutus ei koskaan tule olemaan yhtenäinen toimintamuoto, vaan moniammatillista osaamista edellyttävä ja monialaisista verkostoista koostuva vuorovaikutteinen kokonaisuus. Tämä tosiasia asettaa haasteita kuntoutusjärjestelmän yhtenäisyydelle. Samat monialaisuuden haasteet koskevat myös kuntoutusalan koulutusta.

Kuntoutuksen tutkija ja kehittäjä samoin kuin kuntoutusta toteuttava ammattilainen toimii aina jonkin teoreettisen viitekehyksen ja taustaolettamusten ohjaamana. Tämä viitekehys muotoutuu koulutuksen myötä. Tärkeä kysymys onkin, miten kuntoutuksen koulutus Suomessa toteutuu nyt ja tulevaisuudessa. Kuntoutusta opetetaan ja tutkitaan tiedeyliopistoissa. Lisäksi ammattikorkeakoulut samoin kuin ammatikoulut kouluttavat monille eri erikoisaloille suuntautuvia kuntoutusammattilaisia. Ammattikorkeakoulut tarjoavat myös perustutkin-toja syventävää kuntoutuksen alaan kohdennettua koulutusta. Lisäksi

useissa muissa terveydenhoidon tutkinnoissa ja erikoistumiskoulutuksissa on mukana kuntoutuksen teemoja.

Piiraisen ja Sjögrenin (2015) opetus- ja kulttuuriministeriölle teke­mässä, ammattikorkeakoulujen kuntoutusalan koulutuksen nykytilaa ja tulevaisuuden tarpeita koskevassa selvityksessä eri kuntoutuksen alan toimijoista koostuvat vastaajat korostivat hyvinkin yksimielisesti kuntoutuksen yhteisen tietoperustan ja yhteisten käsitteistön tarvetta. Suuri yksimielisyys vallitsi myös siitä, että kuntoutusta koskevan koulutustarjonnan tulisi jatkua perustasosta aina yliopistolliseen jat­kotutkintoon asti ja että tieteellinen tutkimus on ammatin kehittymi­sen kannalta välttämätöntä. Kuntoutuksen yhteisen tietoperustan rin­nalla nähtiin tärkeänä myös erityisalueiden vahva osaaminen sekä se, että näyttöön perustuvaa osaamista ja moniammatillista työskentelyä vahvistetaan.

Kuntoutuksen alan toimijoilla on edellä referoidun selvityksen mu­kaan tietyiltä osin varsin yhtenäinen näkemys siitä, mitä elementtejä kuntoutuksen alan koulutuksen tulisi sisältää. Voidaan kuitenkin ky­syä, toteutuvatko nämä visiot nykyisessä kuntoutusalan koulutustar­jonnassa tai mitä tiedämme vallitsevista kuntoutusalan koulutuksista, niiden sisällöistä sekä tulevaisuuden suunnitelmista.

Nykyisen kuntoutukseen liittyvän koulutustarjonnan jäsentämisek­si Kuntoutus-lehti aloittaa tässä vuoden 2015 toisessa numerossa alan koulutuksia esittelevän juttusarjan. Sarjan tavoitteena on jakaa tietä­mystä erilaisista kuntoutukseen liittyvistä koulutuksista sekä herättää keskustelua siitä, mihin alan koulutusta tulisi kehittää tulevaisuudes­sa. Esittelyn aloittaa tiedeyliopistojen kuntoutuksen alan opetusta ja tutkimusta käsittelevä kirjoitus. Käsillä olevassa lehdessä julkaistaan myös aihetta syventävä kuntoutuksen teoriaperustaa kuvaava katsau­us. Tulevissa Kuntoutus-lehden numeroissa jatkamme kuntoutusalan koulutusten monipuolista esittelyä.

Monialaisen asiantuntijaverkoston pyörteessä on tärkeää pitää mie­lessä kuntoutusasiakkaan oma näkökulma kuntoutukseensa. Tiedetään, että kuntoutujan omaehtoisen toimijuuden lisääminen edistää kuntou­tusmotivaatiota ja edesauttaa kuntoutustavoitteiden saavuttamista. Tä­ten on tärkeää kehittää asiakkaan tarpeita ja elämäntilannetta huomi­oon ottavia uusia kuntoutusmuotoja sekä tunnistaa kuntoutustilanteet, joissa asiakkaan oman toimijuuden ja elämänhallinnan kokemus toteu­tuu mahdollisimman hyvin. Käsillä olevassa lehdessä edellä mainittuja teemoja käsitellään esimerkiksi katsauksessa, joka kuvaa kuntoutujan näkökulmaa korostavaa kuntoutuksen seurantamenetelmää. Lehdessä tarjotaan myös näkökulmia kuntoutuksen uusiin muotoihin, kuten etäkuntoutukseen tai eläinavusteiseen kuntoutukseen.

Toivotan kaikille Kuntoutus-lehden lukijoille innostavia hetkiä leh­den parissa sekä rentouttavaa ja virkistävää kesäaikaa. Syyskuussa il­mestyvä seuraava Kuntoutus-lehti on työhön kuntoutusta käsittelevä teemanumero.

Erja Poutiainen
päätoimittaja